

Anvendelse af hejse-, løfte- og transportredskaber

At-meddelelse nr. 2.02.11

Januar 1999

Baggrund

- Arbejdstilsynets bekendtgørelse om hejseredskaber og spil.
- Arbejdstilsynets bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler.

Denne At-meddelelse oplyser om krav til hejse-, løfte- og transportredskaber.

For en række af ovennævnte redskaber er specielle emner behandlet i andre At-meddelelser.

For nogle redskaber er der udstedt specielle regler, herunder i medfør af EF-direktiver (fx om industritruck, maskiner og elevatorer).

Hejse-, løfte- og transportredskaber skal være indrettet og bruges efter arbejdsmiljølovgivningens bestemmelser for tekniske hjælpemidler.

Ud fra disse bestemmelser stilles efter Arbejdstilsynets administrative praksis følgende krav:

Brugsanvisning

Ved enhver levering (salg, udlejning og udlån) skal der medfølge en skriftlig brugsanvisning på dansk om betjening, brug og vedligeholdelse.

Brugsanvisningen skal herunder oplyse, hvordan redskabet betjenes på en sikkerhedsmæssigt forsvarlig måde, herunder også i forbindelse med den almindelige vedligeholdelse, opstilling og nedtagning.

Brugsanvisningen skal indeholde redskabets foreskrevne, forventede anvendelse tillige med unormale, men forudsigelige anvendelser og brugssituationer. Hvis der er anvendelsesmåder, der frarådes, skal disse specificeres.

Brugsanvisningen skal altid opbevares på eller ved redskabet.

Opbevares brugsanvisningen ikke på redskabet, skal det være oplyst, hvor brugsanvisningen opbevares.

Indretning

Hejse-, løfte- og transportredskaber skal være således indrettet, at de kan anvendes, indstilles og vedligeholdes, så føreren eller andre ikke udsættes for fare.

Redskabet skal være forsynet med brugsanvisning og tydeligt mærket med leverandøroplysninger. I nødvendigt omfang skal oplysninger fra brugsanvisningen være angivet på redskabet. Sådanne oplysninger kan fx være

- tilladelig belastning
- fjernstyret kran
- personophold/-færdsel forbudt
- advarsel mod farlig anvendelse.

Et redskab må ikke anvendes til løft af person, medmindre det er indrettet dertil.

Transportredskaber, der anvendes, hvor færdselslovgivningen gælder, skal desuden opfylde færdselslovgivningens forskrifter for motorredskaber.

Det vil således være den konkrete anvendelse af redskabet, der er afgørende for de krav, der skal være opfyldt for

redskabets indretning. For eksempel skal en mobilkran indrettes som en personløfter, når den anvendes til løft af personer i en fast monteret arbejdskurv.

Anvendes en entreprenørmaskine som kran, dvs. med krog og frithængende byrde, skal den indrettes som en kran.

Ekstraudstyr til hejse-, løfte- og transportredskaber må kun indrettes efter leverandørens anvisninger (fx forlængerarme, forlængergafler, truckudstyr m.v.)

Brug

Brugen af hejse-, løfte- og transportredskaber skal ske på forsvarlig måde og under hensyn til, hvad det pågældende redskab er bestemt for.

En række mekanisk drevne redskaber må først tages i brug, når de er anmeldt til Arbejdstilsynet. Disse redskaber er følgende:

1. Fast opstillede hejseredskaber med maksimal belastning på over 300 kg bortset fra elektrotaljer med maksimal arbejdsbelastning på 1.000 kg og derunder.
2. Ethvert hejseredskab, der bruges på skiftende opstillingssteder, fx byggekraner.
3. Ethvert hejseredskab og spil, der er indrettet til personløft.
4. Ethvert løfteredskab, der er indrettet til personløft.

Ethvert redskab, der er anmeldepligtigt, skal være forsynet med en journal, der skal opbevares på eller i nærheden af redskabet.

Arbejdstilsynets bestemmelser herom er nærmere beskrevet i At-anvisning nr. 2.3.0.2.

Den største tilladelige belastning for et redskab må ikke overskrides, denne belastning kan være angivet som SWL (Safe Working Load) eller WLL (Working Load Limit).

Gods skal anbringes stabilt, og sikringsdele og andet beskyttelsesudstyr på redskabet skal anvendes efter hensigten og må ikke sættes ud af funktion.

Et bæremiddel, herunder spilwire, må ikke anvendes direkte til anhugning ved omslyngning af byrden, og skråtræk må ikke foretages med et hejseredskab, medmindre hejseredskabet er indrettet og dimensioneret til skråtræk (fx hejseredskaber med gribeskovl, slæbeskovl, polygrab o.l.). Skråtræk skal foretages forsvarligt efter leverandørens anvisninger.

Et hejseredskab må ikke bruges til at frigøre fastsiddende genstande.

Under brugen af hejse- og løfteredskaber må der ikke færdes eller opholde sig personer under hængende eller løftet last.

Fritkørende og skinnekørende hejseredskaber må kun køre med ophængt byrde, når det sker i overensstemmelse med redskabets belastningsforskrifter.

Hejseredskaber og gravemaskiner med fri firing må ikke anvendes til kranarbejde, hvor der er personer i umiddelbar nærhed af byrden, når denne løftes, transporteres eller afsættes.

Hejseredskaber, der anvendes på arealer, hvor færdsel kan forekomme, skal forsynes med let læselige og synlige advarselsskilte med teksten "gå ikke under hængende last". Kranføreren skal ved brug af advarselssignal kunne advare personer om faren.

Løft og transport af samme byrde med mere end ét hejseredskab (samløft) må kun foretages efter en omhyggelig planlægning og under ledelse af en sagkyndig person (se At-meddelelse nr. 2.02.3).

Ved indendørs brug af et redskab med forbrændingsmotor skal der træffes sådanne foranstaltninger til fjernelse eller nedbringelse af påvirkninger fra udstødningsskassen, at unødige påvirkninger undgås.

Førerpladser, arbejdsstandpladser, adgangsveje, færdselsveje o.l. skal holdes ryddelige og fri for løse genstande, opstablet gods m.m.

Et redskab skal tages ud af brug på en efter forholdene forsvarlig måde, så snart der på redskabet konstateres fejl eller skade, som kan medføre ulykkes- eller sundhedsfare.

Det samme gælder, når der opstår omstændigheder, der kan betyde, at underlaget i redskabets arbejdsområde ikke er fast og bæredygtigt, eller at betjenings-, overvågnings- eller kontrolorganer, hvorpå redskabets sikkerhed beror, ikke fungerer efter hensigten.

Såfremt fører eller betjeningspersonale ikke kan afhjælpe manglerne, er pågældende pligtig at anmelde disse til redskabets ejer eller bruger. Redskabet må ikke tages i brug, før manglerne er afhjulpnet.

Har et skinnekørende hejseredskab påkørt endestop, må redskabet ikke tages i brug, før endestoppene er eftersat og eventuelt retableret.

Anhugning

Ved anhugning, løft, transport og afsætning af byrder, skal anhuggere og førere af et hejseredskab følge retningslinjerne i At-anvisning nr. 2.3.0.4 om anhugning.

Der bør kun anvendes anhugningsgrej der er mærket med størst tilladelig belastning, der er angivet som SWL eller WLL.

Eksempler på anhugningsgrej er vist i At-meddelelse nr. 2.02.10 om anhugningsgrej. Denne At-meddelelse giver desuden vejledning om særlige krav til sikkerhedsfaktorer og vakuum- og magnetløfteudstyr.

Alt nyt anhugningsgrej skal være mærket i overensstemmelse med mærkningskravene i bekendtgørelse om indretning af tekniske hjælpemidler bilag I, pkt. 4.3.2.

Mærkningen skal indeholde følgende oplysninger:

- Fabrikantens identifikationsmærke.
- Identificering af materialet (fx international klasse), når denne oplysning er nødvendig for, at dimensionerne kan blive indbyrdes forenelige.
- Angivelse af største tilladte belastning (SWL eller WLL).
- CE-mærke.

Vedligeholdelse og kassation af anhugningsdele skal udføres efter leverandørens anvisninger og retningslinjerne i At-meddelelserne nr.:

- 2.02.4 om ståltove (wirer)
- 2.02.5 om tovlåse til ståltove
- 2.02.6 om fibertove
- 2.02.7 om rulle- og bladkæder og
- 2.02.8 om lænkekæder.

Omgivelser

Under brug af redskabet skal det sikres, at friafstanden på mindst 0,5 meter op til en højde af 2,1 meter overholdes. Kan dette ikke opfyldes, skal redskabets arbejdsområde afspærres, eller klemningsfaren skal være imødegået på en anden lige så sikker måde.

I nødvendigt omfang skal oplysninger fra brugsanvisningen være angivet på skilt, opslag eller lignende til opsætning nær ved redskabet og dets arbejdsområde. Sådanne oplysninger kan fx være

- Personophold forbudt
- påbud om personlige værnemidler, fx hjelm
- forlad området ved signal (fx vedvarende lydsignal).

Ved enhver indstillingsmanøvre med redskabet skal fører ved opstart- og sænkebevægelser sikre sig, at der ikke er personer så nær redskabet, at de kan komme i fare, og eventuelt skal der anvendes signalgivning. Dette gælder også ved kombinerede anlæg eller redskaber, samt hvor færdselsområder fra andre anlæg, redskaber og personer ikke kan adskilles.

El-ledninger

Arbejde i nærheden af el-ledninger bør planlægges i samarbejde med el-leverandøren.

Ved brug af redskaber i nærheden af spændingsførende højspændingsledninger skal der være en sikkerhedsafstand (respektafstand), jf. Stærkstrømsreglementet. Hvis dele af redskabet kan komme i farlig nærhed af elektriske

luftledninger, skal disse gøres spændingsløse eller isoleres, jf. Stærkstrømsreglementet.

Hvis redskabet rammer spændingsførende luftledninger eller kabler i jorden, gælder følgende forholdsregler for føreren:

- BLIV PÅ REDSKABET, indtil det er fri af ledningerne eller strømmen er afbrudt.
- Hold alle på jorden BORTE FRA REDSKABET.
- Hvis det er nødvendigt at forlade redskabet: HOP AF TRÆD IKKE NED FRA REDSKABET OG HOP VÆK FRA REDSKABET MED SAMLEDE BEN.

Vedligeholdelse

Hejse-, løfte- og transportredskaber skal efterses og vedligeholdes, så de til stadighed under brugen holdes i forsvarlig stand og i overensstemmelse med gældende regler for redskabets konstruktion, udstyr, sikkerhedsanordninger m.v. (Se At-anvisning nr. 2.3.0.2).

Leverandørens anvisninger i så henseende skal følges. Hvis sådanne ikke findes, da efter anvisninger fra sagkyndig person, skal styretøj, bremses, horn og lygter altid være i orden.

Hejse-, løfte- og transportredskaber, der er mekanisk drevne, skal have foretaget hovedeftersyn mindst hver 12. måned, og i forbindelse med dette eftersyn skal følgende redskaber have foretaget en prøvebelastning:

- Alle hejseredskaber.
- Spil, der er indrettet til personløft.
- Løfteredskaber, der er indrettet til personløft.

Desuden skal de hejseredskaber, der anvendes udendørs, når de er 10 år gamle regnet fra fremstillingsåret, underkastes et hovedeftersyn ved en særligt sagkyndig 10-års eftersyn. (Se At-anvisning nr. 2.3.0.2).

Hydraulisk og pneumatisk udstyr skal jævnligt kontrolleres, udluftes og justeres i fornødent omfang.

Føreren eller brugeren af et redskab skal hver dag inden ibrugtagning kontrollere, at redskabets sikkerhedsfunktioner er i orden, og at der ikke er synlige mangler.

På redskaber for opstilling og nedtagning på skiftende arbejdssteder skal der løbende foretages kontrol og efterspænding af samtlige boltesamlinger mindst én gang ugentlig. Hvis konstruktive forhold berettiger det, kan leverandøren have foreskrevet andre tidsintervaller i sin brugsanvisning.

Et hejse-, løfte- eller transportredskab skal sikres mod benyttelse af uvedkommende, når føreren har forladt redskabet.

Jens Andersen